Blanka Čechová

Příručka jadranské snoubenky

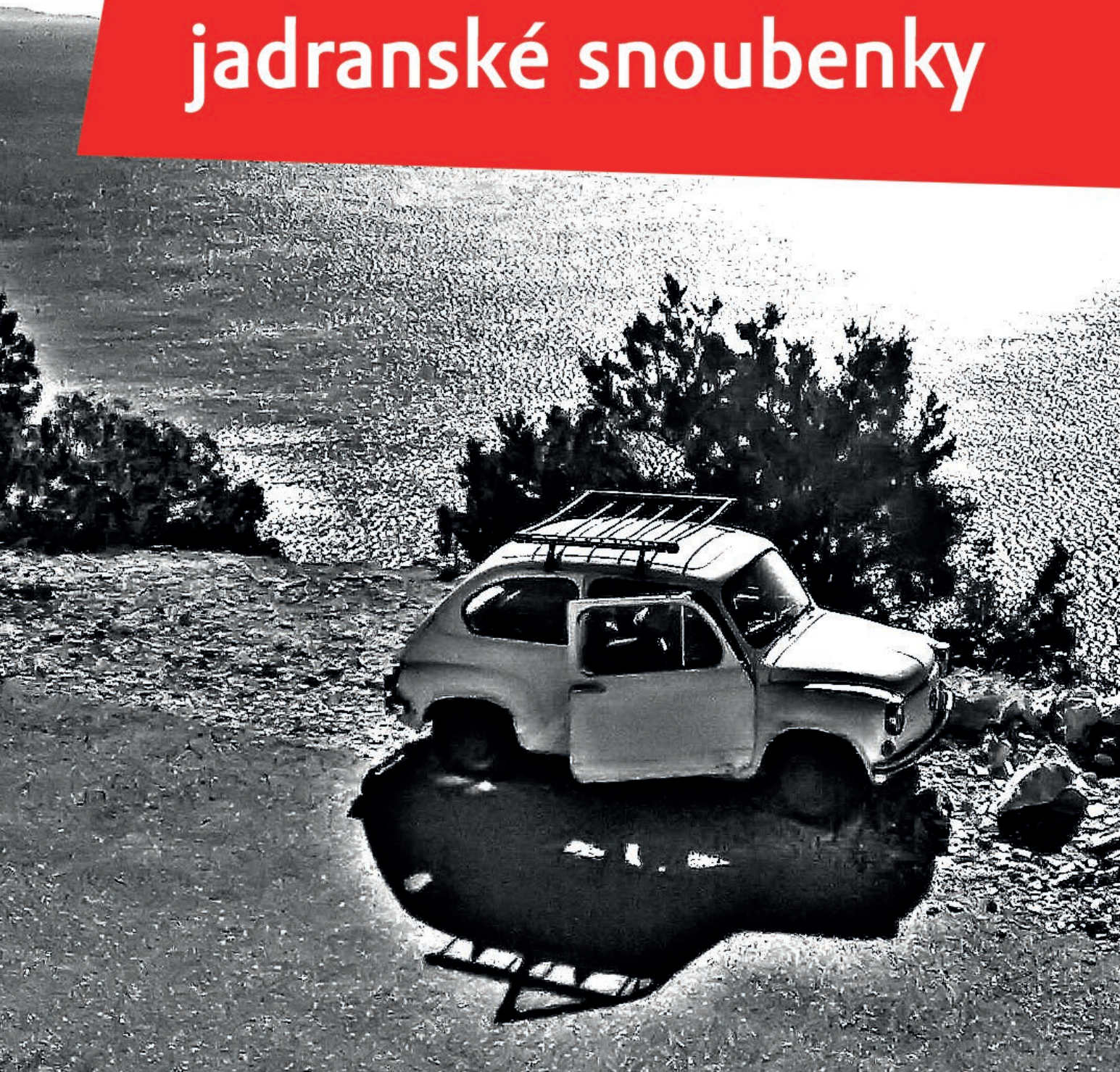

Blanka Čechová

Příručka jadranské snoubenky

Praha 2012

O.S.N.

© Blanka Čechová 2012

Jazyková redakce: Bohumila Weilová
Návrh obálky, sazba elektronické verze: David Weil
Vydal Jaroslav Čech – Opravdu Skvělé Nakladatelství

Vydání první
ISBN:
978-80-87609-04-0 (ePub)
978-80-87609-05-7 (mobi)
978-80-87609-06-4 (pdf)

Poděkování

Tončimu

mojí rodině

Evě a Nikovi P., tetce Ljubě, Đurđici, Mirně a malé Ivě F., Romanovi, Inkoniji T. a Kristině S.

Romaně Přidalové

Autorům, kteří laskavě svolili k použití svých písňových textů (Jakšovi Fiamengo, Harimu Rončevićovi, Marině Tucaković, Tomislavu Zuppovi, Vjekoslavě Huljić)

… a taky Oliveru Dragojevičovi – za hlas, který nemá obdoby a který mě provází na všech dalekých cestách.

Místo předkrmu

Kdykoli jsem přilnula k nějakému okouzlujícímu místu a musela se rozloučit, sklíčila mě tíha odjezdu a zároveň nenadálý nával lásky. S největší bolestí jsem takto mnohokrát opouštěla Pelješac, pokaždé s novou nadějí, že až se příště vrátím, bude to napořád. Každý odjezd byl životu nebezpečný, protože jsem rozostřenýma očima zírala do zpětného zrcátka, snažila si namluvit, co všechno jsem zapomněla, jen abych se mohla vrátit, a vybírala vražedné zatáčky na poslední chvíli. Teskná píseň Olivera Dragojeviče, která se linula z auta bez střechy, naplnila všechny tunely na cestě domů ozvěnou léta a pohledu do zpětného zrcátka jsem se pokaždé vzdávala až někde u Záhřebu.

Jestli se na Pelješac vydáte, čeká vás totéž. Zamilujete se, nebude se vám chtít domů a nakrmíte moře mincemi, abyste se jednou vrátili. Domů si povezete pár litrů toho nejlepšího olivového oleje a vína, rozmarýn, levanduli, na jazyku chuť moře a ryb a v srdci čerstvé vzpomínky na rozjařené veselí, pohostinnost a táhlé námořnické písně. Budete navrtáni dalmatským způsobem života a možná vás napadne, jestli by se nedalo nějak zařídit, abyste příště mohli přijet alespoň

na dva měsíce. Klikatá romantika pelješacké silnice se bude jako za trest loučit těmi nejkrásnějšími pohledy. Ve Stonu zabočíte na Split, postupně minete most přes řeku Neretvu, sjezdy na národní parky a letoviska, cedule Makarska, Brela, Šibenik, Zadar, Vodice, stále podél pobřeží, až najednou projedete tunelem Sveti Rok a poznáte, že s každým dalším kilometrem se budete vzdalovat od moře.

Moře…

Chorvatský Jadran je moře, které je nám blízké. Není to nesmírný oceán, který křižují mořeplavci, ale spíš domácnost, řetězec komorních pobřežních prostranství, která vroubí vlídné, malebné zátoky, jež v kontextu světového vodstva připomínají útulnost české krajiny. Když pomyslíme na Jadran, nevybaví se nám koráby, útesy, Robinsoni, palmy, žraloci a opuštěné ostrovy, ale porozumění a nazlátlé pohodlí, něžné obrysy nedalekých ostrovů, slunce, které zapadá za olivovníky, partičky starých mužů, co do soumraku hrají *boće*, a grilovaná vůně, pozvání k večeři. Chorvatský Jadran mluví naší řečí, slovy, kterým můžeme porozumět. Když se potřebujeme zeptat na cestu, vždycky se nakonec nějak domluvíme. A po několika deci *crnog vina* máme pocit, že k tomuto kraji lneme láskou, která je až podezřelá – a vysvětlíme si ji tak, že jsme zde možná kdysi dávno měli předky.

Tato kniha je hlavně o lásce k Jadranu. O chuti Dalmácie, o kouzlu poloostrova Pelješac, a je holdem všem tamním hospodyním, které celý život vaří, vítají hosty, s úsměvem opakují *samo ti sjedi i jedi*, nabádají, že nemá cenu se *nervirat*, natož pak *sekirat*, a jejich největší odměnou jsou prázdné talíře a nadšení strávníci.

Přeji vám *dobar tek*, ať vám chutná též, a *mirno more*, kamkoli se vydáte.

Blanka Čechová

P. S. Slovník použitých chorvatských výrazů naleznete na konci knihy.

1.

1985

Moře je konečně na dohled. Škvírami staré karosy, prostoupené mastnou vůní domácích obalovaných řízků, slivovice a potu, vnikne do nosů rozespalých cestujících vůně levandule, horoucích piniových hájů, prastarých, větrem a sluncem tepaných olivovníků, tlející kůry granátových jablek, vinic a rybářských sítí, korýšů a chladných útrob domů z šedobílého kamene, nasáklých staletími života na pobřeží, mořem.

Většina pasažérů vůni prospí, jen hrstka se jich probudí, zívne do šerosvitu časného rána a upadne zpět do zkrouceného polospánku.

Jedné jediné cestující vůně nedovolí znovu usnout. Chodí do první třídy a nemá tušení, že takhle voní levandule a přímořské borovice, které lemují balkánský břeh Jadranu, neví, že staré domy pamatují slávu námořních výprav a že některé z nich brzy potká zkáza a pak pohnutý osud trosek vstávajících z popela. Každým vdechnutím se jí aroma zadírá hlouběji

pod kůži. Splývá pohledem s krajinou za oknem a cítí, že vůně v ní probudila to, co už nikdy neusne, touhu, kterou se bude snažit pojmenovat mnoho příštích let, pokaždé když touto cestou znovu pojede. Kraj, příběh, jehož esenci právě vdechla, v ní našel vnímavého spojence, řízl ji do zápěstí a vmísil se jí do žil jako pokrevní bratr.

Autobus mine shluk barevných tabulí, na kterých stojí *Dobrodošli u poluotok Pelješac!* Holčička ještě neumí dost rychle číst, a tak jí utkví jen kratší směrovka s nápisem *Korčula* a *Vinarija Dingač*.

Korčula, Dingač – zasní se nad magickými názvy a je jí trochu líto, že autobus neodbočil. Vzdychne, opře se o mámino rameno a usne. Nemá tušení, že právě minula rozcestí, na kterém ve svém životě odbočí ještě tisíckrát. Neví, že pár kilometrů odsud leží pohádková zátoka, kde se právě probudil osmiletý rybář, aby vyrazil s otcem na moře.

A vůbec by ji nenapadlo, že přesně o čtvrt století později se s rybářem sejdou v kostele sv. Vlaha na Velkém náměstí v Dubrovníku.

2010

„Tak panstvo, račte," hlaholí kněz. „Kdo půjde první?"

V kostele je tísnivé šero, ve zpovědnici tma. „Můžu jít poslední?" špitnu do ucha Ivě, která je navzdory systematickému opalování najednou bledá jako křída. Zítra se vdává. Možná jí konečně došlo, do čeho se pouští. Chudák. Ale nemá na výběr: je ve čtvrtém měsíci. Přece se nebude vdávat s břichem!

Davor, Ivin černovlasý a ztepilý nastávající, zmizí ve zpovědnici. Několik minut přešlapujeme vpředu u oltáře. Iva – nevěsta, já – svědkyně a Baldo – Davorův svědek. Účastníci povinné předsvatební zpovědi. Kromě Ivy v očekávání jsme všichni popili, takže jsme ve skvělém rozpoložení pro uvolněný rozhovor s velebným pánem. Do mě nalili dvě skleničky vína rudého jako krev, což mě uvedlo do transu, kdy napůl ztrácím kontakt s realitou a snadno zapomínám, jestli sním nebo bdím, protože víno vůbec nepiju.

„Nemá Dávo těch hříchů nějak moc?" špitne Baldo a podívá se na hodinky.

„Má," odtuší Iva. „Navíc, don Renato je šíleně ukecanej kněz."

To se mám na co těšit, bleskne mi hlavou. Rozhlédnu se po zlatých andělech a světcích v klenbě kostela a dumám, jak

jsem vůbec já, programový bezvěrec a antiklerikál, mohla přistoupit na tuto hru. U zpovědi jsem v životě nebyla a Ivě jsem to dostatečně zdůraznila, ale ujistila mě, že to nevadí, že jde o formalitu – a přece bych jí nepokazila svatbu, ona že jinou svědkyni v žádném případě nechce.

Davor se vysouká ze zpovědnice zalitý potem a bledý jako jeho nastávající. „Bože mě netrestej – to byl nefalšovanej očistec," koulí očima. „Musím okamžitě ven na cigáro." Iva ho probodne vyčítavým pohledem a vydá se ke zpovědnici.

Osamíme s Baldem u oltáře. Je vysoký jako já a zhruba stejně starý. Ale v šířce se měřit nemůžeme: zatímco moje nohy trčí z podlahy chrámu jako dráty, Baldo je muž, který na první pohled celý život balancuje na hřebenu mezi plnoštíhlostí a otylostí. Řekla bych, že je představitelem středověké náruživosti k jídlu, milovníkem dlouhých prohýbajících se stolů a půllitrových plechových číší jako zvon, které do sebe námořníci obraceli jednu za druhou a zpívali až do ochraptění. Má rozlehlý hrudník a svaly, podsaditý trup a statné držení těla. Sedlák. Vesničan jako vystřižený z minulého století. Očekávám, že i jeho názory – pokud nějaké má – budou sto let staré. Všimnu si, že na krku mu visí řetízek s křížkem.

„Jak se ti líbí naše kulturní obyčeje?" prohodí, aby řeč nestála.

A je to tady. „Myslíš jako výzdobu kostela?“ Bojím se, že budu muset lhát, vykroutit se z názoru, který by se v daném kontextu nejspíš nesetkal s pochopením.

„Myslím předsvatební zpověď těhotný a kluka, kterýmu ujely nohy.“

Mrkneme na sebe. Vida ho, sedláka. Je nanejvýš milé setkat se tady s někým, kdo má podobný názor a na rozdíl ode mě se nebojí dráždit s ním okolí, protože většina lidí radši zmlkne, než aby riskovala střet se svalovou hmotou, která výstražně cuká.

„Ale neboj se,“ pokračuje Baldo. „Když tohle přežiješ, tak tě za odměnu čekají dva dni obžerství, tuny skvělýho jídla a pití. Jehňata objednali u nejlepšího chovatele z Bosny.“

Při představě tun skvělýho jídla se mi udělá nanic. Stačil by mi talíř polívky od Vietnamců. A když si uvědomím, že mě zítra bude někdo nutit ochutnávat jehně, které ještě dneska běhá někde po stráni za Mostarem, je mi do pláče a chci odletět prvním letadlem zpátky domů, do svého bytu, kde trávím většinu času prací, a teprve když mám opravdu hlad, soukám do sebe rohlíky s Nutellou, skleněné nudle, které stačí zalít horkou vodou, banány nebo ovesné vločky lžící rovnou z krabice. Prostě nejsem na jídlo – no a co? Můj život je plnohodnotný a skvělý i bez čerstvých ryb, ochutnávek kvalitních vzorků vína, domácích koláčů a bazalky nebo minirajčat, co

bych, pokud bych se úplně zbláznila, začala pěstovat v rohu balkónu. Nejsem žádná gurmánka, v rohu balkónu mám kolo, běžecké boty a podložku na jógu, a tak to taky zůstane.

„Já myslela, že obžerství je hřích," pokusím se o kazatelský tón, ale Baldovi je kázání šumafuk. Po šťastné tváři se mu rozlije milý, odzbrojující úsměv, protože si zřejmě vzpomněl na tácy pečeného jehněčího, mísy černého rizota, vůni pršutu a grilovaných ryb. Zapil červeným vínem odrůdy *plavac mali*.

„No jasně," mlaskne. „My jsme vůbec velice hříšnej národ. *Opasan*. Měla by sis na nás dát pozor."

Místo odpovědi vyloudím nadřazený úšklebek. Já ti dám *opasan*, pomyslím si, když se vynoří zpocená a skrz naskrz vyzpovídaná hříšnice Iva.

„Tak co?" špitnu a pohladím ji po rameni. (Kde je, kruci, ten její povedený budoucí manžel?) Iva mlčí.

Baldo vykročí sebevědomým tempem ke zpovědnici. Jestli ho don Renato nezná, měl by se bát. Kdo ví, jestli Baldo nemá někde v kapse svačinu, housku napěchovanou sardinkami a cibulí, pokud by se zpověď protáhla a jemu nedejbože vyhládlo.

„Dobrý?" dorážím na Ivu. Připadá mi, že se každou chvíli rozbrečí. „Kolik otčenášů jsi vyfasovala?"

„Šest," řekne Iva. „Za každýho bejvalýho jeden."

„A za současnýho?"

„Jak to myslíš?“

„Smilstvo před svatbou,“ upřesním.

„To se nepočítá. Když se vdáváš v Dalmácii, většinou to znamená, že jsi těhotná. Nikdo se tomu nediví, kněz nejmíň ze všech. Nevěsta s outěžkem. Ačkoli já si připadám spíš jako kráva před porážkou. Máma říká, že je to normální.“

Mně to moc normální nepřipadá, pomyslím si, ale neodvažuju se říct to nahlas. „Je něco, co bych pro tebe mohla udělat?“ zeptám se.

„Jo,“ zazáří Iva a podívá se na mě jako ten, kdo si uvědomil, že jeho dny jsou sečteny a že je to historická nespravedlnost. „Zkus zejtra chytit kytku.“

Vyprskneme smíchy a obejmeme se.

Baldo právě vychází ze zpovědnice a mizí za chrámovým sloupem. Jsem na řadě.

„Co mu mám říct?“ syknu na Ivu a posunkuju směrem, kde tuším kněze.

„Nic,“ řekne Iva. „Nedostaneš se vůbec ke slovu.“

•

Je to zvláštní pocit, usednout na tvrdé sedačce ve zpovědnici, která má půdorys půl metru čtverečního, a slyšet, jak za dřevěnou mřížkou zurčí kněz, zřídlo biblické moudrosti.

Jenže kněz nezurčel. Když jsem vstoupila, vrzly na jeho straně budky dveře. Odešel? Přišel? Skrz mřížku byla vidět jenom tma. V hlavě se mi ozval dojezd vína, třeštění a tanec náhlé sebelítosti s výčitkami.

Zavřela jsem oči a přemítala, co bych knězi řekla, kdyby ho to někdy zajímalo: dobrý den, otče – dovolte mi předložit seznam mých hříchů. Jmenuji se Naďa a jsem jednatřicetiletá neprovdaná a bezdětná žena, která neumí vařit, většinu času v uplynulých letech strávila překládáním novodobých biblí – knih, které radí, jak žít, jak se zamilovat, jak dosáhnout orgasmu, jak se rozvést, jak nebýt v depresi, jak být v pohodě, jak nakládat s časem či jak nakládat zeleninu. Ne že by překládání bylo hříchem, chraň pánbůh. Hříchem je, že napomáhám šíření nesmyslných a zavádějících evangelií, kterým nevěřím, protože jsem jedno po druhém na vlastní kůži vyzkoušela a zjistila, že jsou to vylhané komerční žvásty, které ještě nikdy nikomu spásu nepřinesly. Lžu, a to ponejvíce sama sobě, když tvrdím, že jsem štíhlá samostatná moderní žena bez závazků, že mi to takhle vyhovuje a že nedovolím, aby mě kdokoli – obzvlášť nějaký primitivní muž – omezoval nároky na lásku, manželství nebo rodinu. Zakládám si na tom, že nejsem na ničem závislá, ačkoli jednu závislost přeci jen mám. Je to závislost na svobodě. Jak prosím? Jestli jsem prý takhle šťastná? Ptá se mě na to spousta lidí, ale vy jste první, komu

bych se nebála naplno přiznat, že šťastná nejsem a nevím, jak to změnit. Živím se převážně suchary s plátkovým sýrem, arašídovým máslem nebo marmeládou, sex jsem měla naposledy před půldruhým rokem, ano, slyšíte dobře. Někomu, jako jste vy, jistě nemusím vysvětlovat, jak se cítím.

„Ne, to fakt nemusíte," probudil se don Renato. Zajíkla jsem se.

„Myslela jsem, že tam nejste," pokusila jsem se o omluvný tón. Neměla jsem ponětí, jakou část svých úvah jsem pronesla nahlas, v česko-chorvatské hatmatilce, kterou se v Chorvatsku obvykle dorozumívám.

„Podle mojí interpretace desatera je pro zdravého člověka sexuální abstinence úplně stejný hřích jako smilstvo a nechutenství vede do pekla stejně jako obžerství," oznámil mi kněz.

„Jaké dostanu rozhřešení?" zeptám se do tmy.

„Pět otčenášů a deset zdrávasů bude pro tuto chvíli stačit," zahuhňal kněz. „A jinak vám doporučuju se tu a tam důkladně opít, přejíst a dopřát si noc plnou bezuzdného sexu. V tom je vaše spása."

Vytřeštím oči. Opravdu to řekl? Zřejmě mi v posledních letech vývoje katolické církve něco uniklo.

Vylezu z budky jako ve snu. A dopadnu na dlažbu skutečnosti, neboť jediné, co mi uniklo, je, že don Renato se dávno odešel vykecávat s Davorem před svatostánek.

Z kněžské poloviny zpovědnice se vykasal růžolící, tlemící se Baldo. „*Oprosti,*“ štěkne vesele, „*ali bez zajebancije nema života.*“ Což v přibližném překladu znamená – co by to bylo za život bez trochy srandy?

„Něco ti povím,“ podívám se na něho příkře. Dojezd vína se právě roztříštil o zeď prozření. „Ty nejsi *opasan*. Ty jsi *bezobrazan*. Dej si na mě pozor a nepočítej s tím, že bys mě zítra dostal na parket, až zahrajou k tanci svědka a svědkyně. *Ni slučajno!*“

„Ale no tak, děti,“ chlácholí mě Iva. „Byla to legrace.“

„A ty se soustřeď, ať si tady zítra nepřišlápneš vlečku,“ houknu.

Zatracená chorvatská svatba. Přísahám, že je to naposledy, co se nějaké dobrovolně účastním!

•

Noc v domě Iviných rodičů byla dlouhá a divoká. Zatímco u nás nevěsta v předvečer svatby usiluje alespoň o pár hodin spánku, aby ráno nevypadala jako zombie, v Dalmácii je svatební den ze všech stran beznadějně obklíčen mnoha dalšími dny, kdy je spánek to poslední, na co by byl čas. Vaří se. Jí se. Vlastně nejí. Pořádají se trachtace. Závody v jídle. Dům nevěsty i ženicha je po několik dní nabit hosty zblízka i zdale-

ka, příbuznými pravými i domnělými, a nikdo se nestaví jen tak na štamprli a na kus řeči. Rozsedět se v domě hostitele alespoň na půl dne patří k bontónu. Ženy lítají okolo jako praporky, ale zvládají to. Usmívají se. Usmívají se i tehdy, když na bílý naškrobený ubrus nedopatřením vychrstnu dvojku rudého vína, co už nikdy nepůjde vyprat. „Bude to kluk!“ haleká Ivin dědeček a mává ve vzduchu panákem ořechovice. „Když se na svatbě rozlije červený víno, bude to kluk!“

Zatímco celý dům připomíná předsvatební veletrh, v Ivině pokoji to vypadá jako v dobře zásobeném skladišti domácích spotřebičů. Hosté přinášejí dary. A ne ledajaké. Mikrovlnka a lednice, několik obrovských krabic s osuškami a nádobím, baterie kvalitních lahví, které vytvoří základ domácího likérníku, a především – hradba čtrnácti šlehačkových dortů.

„Proč ti všichni přinášejí dorty, když tě zítra na večeři čeká dort o pěti patrech?“ ptám se.

„*Običaj*,“ pokrčí rameny Iva. „Prostě tradice.“

Ke každému daru je připojena obálka s přáním. A s bankovkami. Někdo přinese právě jen obálku a v ní v přepočtu i několik set eur. To je taky *običaj*.

„Nediv se,“ vysvětlí Ivina maminka, když v kuchyni chystáme další tácy s pršutem a sýrem. „Svatba přijde na patnáct tisíc eur. Z darů se to snadno zaplatí. Hlavní je, aby mladým co nejvíc zůstalo, když se teď pustili do přístavby.“

Vzpomenu si na pražskou kamarádku, která si zoufala, jak před svatbou nic nestíhá, a rozlučku se svobodou pořádala se čtrnáctidenním předstihem. Kdyby věděla, co čeká budoucí nevěsty na vsi v Dalmácii, její vlastní svatba by jí připadala jako komorní čajový dýchánek. Šňůra předsvatebních milníků, které tradiční dalmatští snoubenci musí pokořit, totiž připomíná mistrovství světa v orientačním běhu s tácy obtěžkanými jídlem. Itinerář vypadá takto:

1. zásnubní hostina
2. předsvatební trachtace a veselice v domě nevěsty
3. předsvatební trachtace a veselice v domě ženicha
4. *djevojačka* – rozlučka se svobodou nevěsty
5. *momačka* – rozlučka se svobodou ženicha
6. stěhování nevěsty z domu rodičů k ženichovi
7. předsvatební trachtace a veselice na oslavu přestěhování
8. snášení darů do domu nevěsty
9. snášení darů do domu ženicha

A pak už jen svatební den a zbytek života: první dítě, druhé dítě… Dovolená v Jugoslávii ze zřejmých důvodů odpadá. Obvykle se nekonají ani pořádné líbánky nebo svatební cesta. Místo letenek do Paříže vydláždíme koupelnu a balkón. A vůbec, kam bychom jezdili? Vždyť tím nejkrásnějším a nejromantičtějším místem je právě Dalmácie!

Kromě jídla se řetězcem oslav proplétá také zvuk harmoniky a táhlý zpěv dalmatských folklórních písní v podání postupně odumírajícího hlasu harmonikáře, kytaristy, mandolinisty a basisty, kteří všichni roztomile flirtují s přítomnými dámami, popíjejí a uždibují ode všeho kousek.

„Osm set padesát eur," prozradí Iva, když se jedna z přítomných tet zajímá, na kolik přišla muzika. Čekám, že ji to porazí, ale ona uznale zamručí a řekne – tak to vám vyšlo lacino! Teta je z Hercegoviny. A tam, pokud jde o hudbu, prý lítají bankovky vzduchem. Kdo mi na svatbě syna mistrovsky zahraje moji nejmilejší píseň z mládí, vyfasuje mezi faldy akordeonu hezkých pár set!

Nejlepší muzikanti bývají rezervováni i rok předem.

„To by si u nás trouf málokdo," poznamenám. „Zůstat si jistí celý rok. Za dvanáct měsíců se může stát ledacos."

„Například co?" Iva nechápe.

„Například nevěra. Vyhoření. Změna plánů. Snoubenec si najednou usmyslí, že by vlastně chtěl žít v Austrálii. A tak podobně. Co pak?"

„Pak mu to přeci odpustíš," poučí mě Iva. „Když jsi jeho snoubenka, musíš mu to odpustit."

Čímž se dovtípím, že ze všeho nejdůležitější je vyvarovat se rozhodnutí, zda se snoubenkou v Dalmácii vůbec stát.

•

Ve dvě ráno stojím nad zvracející Ivou v koupelně a konstatuji, že vdavky nevěst ve čtvrtém měsíci jsou pro všechny zúčastněné za trest. Když dozvrací, posadí se Iva na vanu a dá se do pláče. „Já to nezvládnu!“ vzlyká. „Já chci panáka!“ Dlouho do noci pak meditujeme na balkóně nad konvicí vlažného meduňkového čaje.

„Na naše přátelství, *kuma*,“ připíjí Iva. „Letos to bude dvacet let, co jste sem s vašima poprvé přijeli.“

Zadívám se do dálky, vidím vzdálený maják na ostrově Mljet, který tu a tam zasvítí na tmavém horizontu, a vybavím si, jak naše škodovka naplněná paštikou a becherovkou slavně dohrkala do Jugoslávie, poprvé v době svobody, kdy se otec rozhodl, že budeme pátrat po osudech jeho pra-pra-prapředků, kteří prý odešli z Dalmácie, když skončila slavná éra Dubrovnické republiky. Dorazili jsme před dům, ze kterého vyběhla Iva s maminkou a místo chleba se solí nám nabídly chlazené kusy melounu a broskví. „Když mi bylo deset, neuměla jsem si představit den, kdy budu moct říct, že se s někým znám dvacet let. Jsme starý, viď?“ Usrknu čaj.

„Starý manželky," doplní Iva. „U vás je všechno jinak, ale když je ti třicet tady v Dalmácii a pořád ještě nemáš manžela nebo alespoň nastávajícího, tak jsi odepsaná. Davor byl moje poslední šance. Neumíš si představit, co mi dalo práce, aby se to povedlo."

„Co aby se povedlo?"

„To dítě přeci!"

„Já myslela, že to byla náhoda. Nedopatření."

Iva krčí rameny. „Jinak by frnknul jako těch šest, co bylo před ním."

Přemítám, co se stane, až Davor jednoho dne frnkne stejně a Iva zůstane se dvěma dětmi v přístavbě domu jeho rodičů. A já za to budu jako svědkyně spoluodpovědná!

„Taky by sis konečně měla někoho najít," řekne Iva, stejně jako to řeklo osmačtyřicet jiných lidí během dnešního večera. Měla bych se zhroutit.

Naštěstí zapípá mobil. (Je to mobilní operátor, který mi zvěstuje, že přeladil z jedné sítě do druhé a zase zpátky.)

„Už se na tom pracuje," otočím se k Ivě a vyloudím zkušený úsměv.

Iva vypískne.

Takže jí v rámci předsvatební relaxační terapie vykládám, co mě letos cestou do Dalmácie potkalo.

2.

Moje pražské kamarádky jsou jako čtveřice protagonistek *Sexu ve městě*. Užívají si vše, co metropole nabízí, znají každý bar, vědí, kde se vaří nejlepší italská či thajská kuchyně, a každá z nich během jediné noci zvládne: 1. vypít takový objem vína a drinků, který mně obvykle vystačí na celý rok, 2. spořádat několik chodů extravagantních a složitých jídel, dohadovat se o přísadách a těšit se, až něco podobného uvaří samy doma, 3. flirtovat s více muži, než na kolik jsem se já sama stačila za celý život upejpavě podívat, načež vítěze koketní soutěže svést a prožít s ním noc snů.

Jsem mezi nimi pátým kolem u vozu a obětavým terčem přátelských rad o tom, jak být šťastná.

„Já ti povím, co je tvůj problém," rozmáchne se Bára nad porcí kachny se zelím. „Tvůj problém je, že jseš moc hubená. Přiber tři čtyři kila a všechno ostatní se na tebe nabalí jako tuk. Štěstí, láska, uvidíš."

Odpovídám sveřepým mlčením a usrknutím zázvorové limonády.

Andrea spolkne sousto. „Jen se na tebe kouknu, dostanu hlad. Není přeci normální přijít v sedm večer do nejlepší hospody v Karlíně a nic si nedat. Vůbec nic!“

Nehodlám opakovat, že jíst v restauracích nesnáším a trpím je jen coby prostředí pro nutné srazy a schůzky.

„Ženská, která nakupuje jídlo v obchodním domě IKEA – tedy, pardon: ženská, která nakupuje jídlo v obchodním domě IKEA a chutná jí to, nemůže být šťastná,“ vloží se Ilona.

Zachrání mě Markéta. Probodne ostatní pohledem. „Houby ztloustnout. Stačí, když se Naďa naučí normálně jíst. Jíst, pít, milovat.“

Vzpomenu si na film s Julií Roberts v hlavní roli. „Meditovat taky?“ ptám se. Nejradši bych se teď hned zvedla a odešla. Vím svoje. Je to tak, že některým lidem prostě není dáno, aby si uměli život užít – ať dělají, co dělají, nedokážou se pořádně zamilovat, co je vášnivý sex nebo orgasmus, už dávno zapomněli, pokud na to vůbec kdy přišli, nenakupují, nevaří, nechutná jim, poloplná sklenice se jim vždycky zdá poloprázdná a žijí stočení v ulitách jako plži, protože pro světské radosti prostě nebyli stvořeni. Ve společnosti více než dvou lidí se cítí nesví, stydí se zpívat, tančit, vyprávět vtipy a opít se.

Ale – krucinál! – je přeci moje svatosvaté právo rozhodnout se pro smutek, upadnout do depky jako prokletý bás-

ník, zanevřít na všechny ty veselé davy a dobře míněné rady, zamknout se doma a přemítat nad svým osudem, nebo ne?

„Ne, meditovat rozhodně ne," stanoví Bára. „Meditace je pro Američany. Pro východní Evropany je alkohol v malých dávkách."

„Jak říkám. Jíst, pít, milovat," uzavře Markéta. „Takže si dáme ještě lahvinku?"

•

K narozeninám mi mé čtyři sudičky věnovaly poukázku na dvě hodiny koučinku.

Koučka byla mladá úspěšná štíhlá žena v brýlích, takže jsem okamžitě pojala podezření, že je stejně zoufalá jako já. A byla. Na rozdíl ode mě navíc zápolila s finančními problémy, takže se po dlouhém váhání odhodlala prodat svoje milované auto. Rychle. Lacino. Jen do dobrých rukou. Spojení „milované auto" mě zaujalo. „Co je to za auto?" zeptala jsem se.

Byl to vypiplaný starý kabriolet v tmavomodré metalíze a béžovém interiéru.

Když jsem ho uviděla, nebe se rozjasnilo a ozvaly se zvony. Byla to láska na první pohled.

Takže jsem pootevřela ulitu a rozhodla se, že na svatbu do Dalmácie nepoletím, ale pojedu. Bude krásně. Pofrčím celou cestu se staženou střechou. Osmělím se. Budu si zpívat. Zlomím prokletí a naučím se být šťastná!

Plna nového elánu jsem najela na dálnici D1. Vzápětí vyšlo najevo, že hledání štěstí pod heslem řídit-předjíždět-vlát šálem do dáli bude mít i své stinné stránky, a to i za krásného slunečného počasí.

Povím vám tajemství: všichni lidé, kteří jedou po dálnici v kabrioletu se staženou střechou, usmívají se lišácky zpod kšiltu a budí závist všech ostatních řidičů, ve skutečnosti ukrutně trpí, a to především zimou a větrem. Ano, jet kabrioletem po dálnici je jedním z mála způsobů, jak okusit listopadovou vichřici vprostřed léta.

Vydržela jsem patnáct nekonečných kilometrů, načež jsem se rozhodla, že experimentu s elegancí v dálniční dopravě bylo pro dnešek tak akorát dost, a sjela k benzinové pumpě. Notnou chvíli mi trvalo, než jsem rozcvičila zkřehlé údy. Pochopila jsem, jak se asi cítí žito, které právě zmlátila parta sedláků cepy. V hlavě mi hučelo a namodralé prsty nebyly s to vytáhnout ani klíčky ze zapalování. Popadla mě úzkost, když jsem si uvědomila, že tímto autem po této dálnici budu muset ujet ještě patnáct set kilometrů.

Hudba, která s otevřenou střechou nebyla slyšet vůbec, byla v zavřeném autě slyšet jen jako tenký pramínek bázlivého zvuku, který zanikal v řevu motoru, hučení okolních vozidel a sekvenci špatně odpružených nárazů do pražců brněnské dálnice.

Ještě kousek před Vídní jsem balancovala na hraně rozhodnutí otočit to a vrátit se do Prahy. Ale na další pumpě na mě zamávala parta mladíků, a přestože šlo o mladíky rozjívené a neperspektivní, velmi mě to povzbudilo. Na příštích štacích mávali další. Dospělí i děti. Pohraničníci se usmívali a strašně si chtěli povídat. Výběrčí *cestariny* zapřádali řeč o počasí a zdržovali tak frontu, která se za mnou tvořila. A tak jsem se promávala až do Dalmácie, kde jsem znovu stáhla střechu a kde se konečně objevil ten pravý.

Byl to policista, který obsluhoval radar, jímž naměřil rychlost pětadevadesát kilometrů v hodině, a to v úseku, kde prý byla padesátka.

„Dobar dan, radarska kontrola,“ prohlásil svůdný snědý obličej maskovaný čepicí a rozměrnými slunečními brýlemi. Prohlášení musel pronést velice znělým a důrazným tónem, aby přehlušil objem hlasu chorvatského pěvce Olivera Dragojeviče, který se dral z útrob mého auta.

Policista zkoumá moje dokumenty a zjišťuje technický stav vozidla. Já zkoumám jeho ruce a zjišťuji, že nemá prstýnek.

„A co že, Naděžda, putujete tak sama?“ Posune si brýle na špičku nosu a věnuje mi svůdnický úsměv. „Kam máte namířeno?“

„Jedu na svatbu svojí kamarádky na Pelješac.“

„Kdybyste tak nespěchala, mohla jste si ušetřit padesát eur.“

„Padesát?!“ vyděsím se. „To je večeře pro tři lidi!“

„Bejvávalo,“ ušklíbne se policista. „Dnes už nanejvýš pro dva. Asi jste u nás dlouho nebyla.“

„Nešlo by to vyřešit domluvou?“ zkouším handlovat.

„Myslíte domluvou nad večeří pro dva?“ mrkne policista.

„Záleží, jak dlouho se zdržíte.“

„Týden.“

„A kde vás najdu?“

Na moment se zarazím a zkoumám, nakolik může sdělení ohledně místa pobytu narušit mou svobodu v případě, že by na svatbě vytanuli další kandidáti. Jenže, vzpomenu si, jak by asi vytanuli, když během posledních dvou let nevytanul vůbec nikdo, chlípné hnusníky v to nepočítaje. Dospěju k závěru, že tento narušitel by mi až tak nevadil, a řeknu: „Znáte zátoku Trstenik?“

„Jak bych neznal!“ zajásá policista, vrací mi dokumenty a teatrálně salutuje, když se rozjíždím. „Mimochodem, jme-

nuji se Damir!“ křikne ještě, než znovu zesílím rádio do decibelů sirény.

•

Ivu samou nadějí na moje seznámení s chorvatským mužem přešla nevolnost. Měla jsem Damira rovnou naložit do auta a přivézt jako svoje garde na svatbu! Sdělím Ivě, že jí svatba a těhotenství lezou na mozek. Klidně by mě svěřila do rukou balkánského policajta, chlapa, který se od profesionálního zločince liší patrně jen uniformou!

Spát jdeme ve tři ráno, hned potom, co se objeví Ivina maminka, spráskne ruce, řekne: „Děvenky, co tu sedíte tak o hladu?“ a donutí nás každou spořádat talíř rizota, protože zítra nás čeká *naporan dan*, neboli den, který si budeme dlouho pamatovat.

Ach, Dalmácie. Kouzelné místo, kde nikdo nedovede pochopit, že pro mě je *naporan dan* tehdy, když musím ve tři ráno spořádat talíř rizota.

•

Kytku jsem chytat nemusela. Spadla mi rovnou na hlavu, ačkoli jsem stála dva metry stranou od šrumce vdavekchti-

vých zdivočelých Chorvatek, které opálenýma nohama balancovaly na jehlových podpatcích. Ta nejvyšší z nich by byla pugét růží chytila, kdyby jí ho jakási nižší konkurentka nevyrazila z ruky volejbalovým manévrem, v jehož důsledku se kytice vznesla vysoko do vzduchu, rozhlédla se a nabrala nový, nečekaný směr. Nestihla jsem uhnout. Iva byla nadšením bez sebe: „Teď ještě chorvatskýho ženicha, ať mám svoji *kumu* pěkně nablízku!“

Iva vůbec zářila, a to přesto, že ji celý den objímaly a líbaly davy hostů i kolemjdoucích, že musela od rána jíst a z plna hrdla zpívat, cpát se do šatů a teď ke všemu ještě čelit potupnému stahování podvazku, kterého se namol opilý novomanžel Davor zhostil obzvlášť neohrabaným a oplzlým způsobem.

Svědek Baldo si mě celý večer nevšímal, asi proto, že při úvodním tanci svědka a svědkyně jsem byla nesvá a odtažitá, ne jako všechny ty holky v minisukních, co k přítomným mužům přirozeně lnuly vlnobitím temperamentních balkánských křivek. Baldo šel z náruče do náruče, tančil postupně s celým sálem a stal se organizátorem veselých hromadných tanců, jako je kankán v řadě nebo dalmatská verze jede-jede-mašinka. Každý ze šesti chodů, které postupně přistávaly na stole, si dvakrát přidal a jeho celková náruživost, gurmánství a společenská energie hraničila s výtržnictvím. To telecí rizoto! *Prva liga! Paški sir!* Obzvláště uleželý. *A janjetina*,

ta janjetina! Jehněčí jako dort! Rozplývá se na jazyku. „Je to úplný kulinářský orgasmus," zakončil Baldo árii komplimentů na adresu pečeného jehněčího.

Charakteristická vůně jehněčího, které sugeruje živou, pasoucí se hmotu, ve mně bohužel nevzbudila kulinářský orgasmus, ale hnus. Nesnáším jehněčí. Nesnáším maso, sakra! Nesnáším ty hory jídla, spokojené mlaskání a lesklou mastnotu, která vzlíná tučnými hrdly. Je tak těžké to pochopit? Když jsem byla na svatbě svojí kamarádky v Bostonu, měli pro mě inovativní vegetariánské menu, kterého jsem se sice nenajedla, ale rozhodně nad ním přecházel zrak.

Zrak znamená v chorvatštině *vzduch*.

Zvedla jsem se a odešla ven.

Opuštěné terasy velkých hotelů mají v noci zvláštní kouzlo. Jsou scenerií romantických záběrů, v nichž povlávají hedvábné vlasy a šál osamělé ženy, která v tichém ústraní hledí na moře a ví, že prožívá něco zcela výjimečného, o čem křepčící dav uvnitř budovy nemá tušení.

Výjimečné myšlenky, které mi vytanuly při pohledu na hladinu moře, byly tyto:

1. Jsem husa, že jsem policistu Damira nepozvala jako svoje garde na svatbu.

2. Nedalo by se nějak zařídit, abych odtud mohla odjet už zítra? Chorvatsko mi leze na nervy. Přejela bych trajektem do Bari a na cestě domů projela celou Itálii. *La vita è bella!*

3. Nejvíc ze všech mi leze na nervy ten tlusťoch Baldo. Můj život by byl snazší, kdybych si mohla myslet, že je to primitivní sedlák. Jenže není primitivní. Všechno by bylo jednodušší, kdybych mohla konstatovat, že jeho radost ze života je povrchní, že pramení ze stejné nudy a tlaku konzumu, kterému podléhají lidé ve městě, ale naopak cítím, že v Baldově štěstí vězí cosi hlubokého a chytrého, že jeho radost je pramenitá a ryzí. Proč nedokážu totéž? A proč si mě ten odporný šťastný tlusťoch vůbec nevšímá?

4. Co bych dala za to, kdyby se tu najednou zjevil, řekněme, dvacetiletý číšník Mario – prototyp všech mladých chorvatských číšníků jménem Mario s nagelovanými vlasy a prohnaným úsměvem – a začal mi dělat návrhy.

5. Jsem zoufalec. Nebylo by nakonec lepší nakráčet do moře jako Virginia Woolf a víckrát se nevynořit?

Za zády uslyším hlas, který kopíruje doléhající melodii dalšího šlágru Olivera Dragojeviče. *Gdje li si se do sad skrivala?*

Filmový objektiv zaplní Baldo. V jedné ruce drží sklenici s vínem, ve druhé Ivin podvazek.

„Hledám svoji tanečnici," usměje se a postaví přede mě sklenici. „Co tady děláš? Provozuješ úvahy o životě tom vezdejším?"

„Tak nějak."

„A nejde ti to, protože ses málo napila. In vino veritas."

„Nejdřív zpověď a potom kázání v latině?" Ušklíbnu se a šoupnu sklenici zpátky k Baldovi.

„Jo, jako malej jsem chtěl na kněze." Baldo vezme sklenici a naráz ji do sebe obrátí. „Ale pak jsem vyrost a zjistil jsem, že kromě latiny mám spoustu jiných talentů."

Aniž se dovolí, přivine mě k sobě a začne se pohupovat v rytmu doznívající Oliverovy písně. „Jsem například *doktor za ples*. Jistě sis všimla. Učitel tance."

Zpátky v sále si musíme dát repete: úspěšný chytač podvazku je podle obyčeje povinen vyzvat k tanci ukořistitelku kytice, Iva s Davorem nedají jinak. Světla v sále se ztlumí a já pomalu procitám do slov písně, kterou mi Baldo brouká do ucha.

Kdepak ses mi dosud skrývala?
Vím, někde sis užívala radostí, soužení,
ale teď jsi tu a budiž vítána, neb, lásko,
já a ty jsme pro sebe jak stvořeni.

Dávno tomu, dávno, co jsem miloval,
a zůstal sám v tom prázdném pokoji,
tančil jsem blues – a teď? Pojď dál,
vždyť já a ty, my jsme si souzeni.
Připomeň mi, kde se bere láska,
touha být milován, ač na chvíli.

Volně přeloženo z originálu Mariny Tucaković „Što to bješe ljubav“

Roztaju.

Házím přes palubu hotelové terasy všechny své výjimečné myšlenky.

Zbytek večera a noci strávím cestou ke spáse pod vedením samozvaného kněze Balda.

Šíleně se opiju a přejím. Porce svatebního dortu nestíhají tlumit *pjenušac*, šampaňské, které mi stoupá do hlavy jako rtuť. Horečka. Tlukoucí srdce. *Ružo moja…* Teď ještě noc bezuzdného sexu a moje duše bude spasena. Mám podezření, že labužník, který se s bravurou pohybuje na parketu, by mohl oplývat i vlohami pro jiné než jen kulinářské orgasmy.

3.

Stejný křik racků a šplouchání vln, co tenkrát probudilo Robinsona, probouzí mě. Pokouším se rozpomenout na okolnosti mého ztroskotání a určit souřadnice, nadechnout se do reality. Plíce mi naplní jitřní vůně okoralých pinií, rozkrájených citrónů a čerstvých ryb.

„Snídaně!“ ozve se hlas. Konečně otevřu oči.

Ležím na lodi, která kotví u neznámého mola, v neznámé vesnici. Po obvodu lodi stepuje tělnatá silueta. Popadne lano a vyskočí na souš, čímž je loď vychýlena z rovnováhy a začne se divoce kolébat. Vykřiknu.

„Kde to jsem?!“

„U nás,“ oznámí Baldo.

„Kde – u nás?“ Vyprostím se z brnění těžké štiplavé deky, posadím se v lodi a snažím se ukáznit roztřesený obraz v třeštící hlavě. Doktor za ples vyměnil oblek a kravatu za ušmudlané pruhované triko s dírou v podpaží a šortky z ustřižených tepláků. S hrůzou shledám, že já mám na sobě jen kalhotky a podprsenku.

„U nás v Dingači,“ řekne Baldo a pokyne plastovým kyblíkem k pevnině.

Můj mozek je příliš zpomalený dojezdem alkoholu a zaměstnaný realitou, takže odmítá k tomu všemu ještě formulovat repliky zuřivé hádky. Vzdychnu a podívám se ke břehu. Obrys scenerie se zklidní. Je to, jako by obraz na plátně ožil, natáhl ruku a nechal mě vstoupit. V ranním slunci vidím malebnou pláž, palmy a olivovníky, starobylé domky z šedobílého kamene, rozseté po svažité náruči zelených vinic.

„A co tady dělám?“

„Jsi tu na návštěvě,“ odtuší Baldo. „Pozval jsem tě a ty ses nebránila.“

Vybavím si zmatený videoklip, ve kterém s láhví šampaňského a s písní na rtech klopýtám do rybářské lodi, a pak…

„Chtěla ses koupat,“ předstihne mě Baldo, když chci vznést dotaz ohledně osudu večerních šatů z bleděmodrého mušelínu.

Můj pracný věžovitý účes posypaný flitry vzal za své. Zato by se z mých vlasů dalo vytěžit něco soli.

„Napij se.“ Baldo mi podává kalíšek s červenou tekutinou.

„Co to je?“

„Nejlepší lék na kocovinu. Pivo a *domači sok od pomidora*.“

Ledové Karlovačko s rajčatovou šťávou chutná pozoruhodně. A rozhodně mi neškodí.

„Kromě koupání jsem nic nechtěla?“ snažím se zaplnit proluku ve vzpomínkách na to, co se dělo v noci.

Baldo tajemně našpulí rty a řekne: „Jsem gentleman. Suchozemskou ženu bych nevlákal do lodi proti její vůli a nikdy bych nezneužil bezbrannosti spící princezny.“ Načež mě obejme. „Za takovou šlechetnost bych si samozřejmě zasloužil alespoň pusu.“

Pivo s tomatovým džusem, slané polibky a vyprošťovací snídaně *à la Baldo* se ukáže být vynikající kúrou proti kocovině. Právě když se krmíme tousty s rybím carpacciem a česnekem, objeví se na pláži malá, divá, hnáty křivé, pod plachetkou osoba.

„Teta Bíba,“ osvětlí Baldo. „Bydlí v domku na pobřeží. Je to nejstarší obyvatelka vesnice, může ti o Dingači vyprávět desítky hodin, takže ti nedoporučuju se jí na cokoli ptát.“

Když se teta Bíba přiblíží, shledám, že se nepodpírá vysokou berlou, ale bytelným rybářským prutem.

„Di si, mali!“ zaskřehotá na Balda. Asi špatně vidí, když chlapa, co váží metrák, považuje za malýho.

„Evo me!“ řve na celou zátoku Baldo. „Tady jsem!“

„Eno ga!“ zahaleká kdosi z otevřeného okna nad námi.

„Hele ho!“

„Ma di si, moj Niko!“ zazpívá z plných plic Baldo.

„Tu sam! Tu sam!“ ozve se na druhém konci pláže.

„Eto ga na!“

„E!“

Ztratím přehled. Informace o tom, kdo je kde, letí Dingačem jako štafeta, ozvěna křižuje záliv jako splašená rachejtle. Do znělých hlasů místních pokřikují rackové, kteří zřejmě převzali tentýž způsob ranního pozdravu. Nebo to snad bylo opačně?

Vesnice se vyloupne z ranního klidu, nahodí řetěz a rozpoutá provozní rámus. Tři další rybářské lodi jsou najednou plné lidí. O dřevěné paluby se rozbíjejí údery vesel, kyblíků a návnad, rozmotaná lana dopadají na vykotlané dno lodi, motor napočtvrté chytne a rybář, každý ve svém hrdém plavidle, vyráží *vadit mrežu* – vytáhnout síť s nočním úlovkem anebo *vezat udicu* – zastavit u svého vyzkoušeného a tajného kamenného výstupku na pobřeží a připevnit k němu tlustý vlasec, na který se při troše štěstí chytí *orhan* nebo dokonce *zubatac*.

Kromě tety Bíby, která mě zkoumá zpod velice zdviženého obočí, si nikdo nevšímá, že v Baldově lodi sedí žena ve spodním prádle. Asi jsou zvyklí, napadne mě. Možná je Baldo nejen rybář, ale taky *galebar* neboli *ženskaroš*, před kterým bych se měla mít na pozoru.

Ale nechci o tom přemýšlet, protože cit k muži omráčí láska, která je v tuto chvíli mnohem silnější: s rozpuštěnými slanými vlasy, ve zplihlých mušelínových šatech kráčím jako snoubenka po betonovém koberci, uhranutá krásou a poezií

jdu vstříc místu, které si mě získalo na první pohled a já mu předem odpouštím všechny bolesti a ublížení, jichž by se vůči mně mohlo dopustit.

Kdepak ses mi dosud skrýval, Dingači?

„Vypadáš jako mořská víla," vydechne Baldo. „Budu se muset mít na pozoru, aby mi tě neukrad nějakej vesničan."

Boty na podpatku i kabelku-psaníčko jsem zapomněla v lodi. Na svoje první rande s Dingačem vyrážím bosa, v ruce děravý kýbl čerstvých ryb.

•

Dům Baldových rodičů je nejkrásnějším domem v nejkrásnější vesnici na Jadranu. Vede k němu prastará strmá cesta, protože dům stojí vysoko ve svahu, poslední mezi vinicemi. Útulný dvůr lemují pomerančovníky, palmy a olivy, zatímco nad hlavou se vine džungle révových výhonků, břečťanu a nádherného kvetoucího klematisu. Pohled z terasy je pohledem z chrámu Potala na širošírý svět, na moře, které je dneska rovné a lesklé jako nekonečný plát azbestového plechu.

Z domu se ozývají hlasy. Ucítím vůni masité snídaně. Dveře se rozletí, do dvora vběhne energická hospodyně v zástěře a převrátí do kamenného květináče s bylinkami škopek vody. Zpozoruje Balda a rozpřáhne ruce.

„Ma di si ti?“

„Evo me!“ hýkne Baldo. „Mami, tohle je Naďa,“ představí mě. „Ivina *kuma*. Čehinja.“

Informace o tom, že jsem svědkyně ze svatby, úsměv ve tváři Baldovy matky rozšíří. Doplňující sdělení o tom, že jsem Češka, jej ztlumí do původního obrysu. „Jadranka, drago mi.“

Jejího rukystisku by se lekl kdejaký havíř.

„Ale její pra-pra-pradědeček byl Dalmatinec,“ upřesní Baldo, „takže je vlastně *naša*.“

Koutky Jadrančiných úst se rozestoupí úlevou. V kocovinovém transu nezvládám kriticky zhodnotit, co přesně zazní v dalmatském mozku, když se řekne Čehinja.

„Tak pojďte dál, *djeco*, určitě máte hlad,“ máchne Jadranka škopkem. „Na stole je jen *marenda*, ale oběd bude hotový už za hodinku.“

Jistěže. Tak jako ve všech ostatních vesnicích v Dalmácii, i v Dingači se jídlo podává v malých, nepřetržitých dávkách.

Baldo si mne ruce štěstím. Těch čtyřiadvacet hodin bez maminčiny kuchyně sotva přežil, chudáček! Osm chodů svatební večeře bylo zřejmě málo. Najedl se jen do polosyta, takže si musí spravit apetyt tradiční dalmatskou marendou pro rybáře, hutníky a dřevorubce, proti níž je Full English Breakfast trapným soustíčkem pro kanapkáře, degustátory a vůbec nemrcouchy.

Marenda je obvyklým časem podávání i složením obdobou amerického *brunche*. Rozdíl vězí v tom, že zatímco Američané si tuto opulentní příležitost dopřávají jen v neděli, v Dalmácii se marenda koná každý den. A nejen na vesnicích. Pokud volá Záhřeban nebo jiný Evropan na nějaký úřad do Dubrovníku, měl by svůj telefonát patřičně načasovat, protože základní pravidlo zní: *Ne ometajte radne ljude za vrijeme marende* neboli Opovažte se rušit pracujícího člověka při dopolední svačině.

Tradiční dalmatská marenda zabere plochu dvou pingpongových stolů a obsahuje:

- ohromný talíř sýra a pršutu,
- talíř ryb a mořských plodů,
- pěkně uleželou polévku z předešlého dne,
- podnos obtěžkaný dvěma druhy studeného masa,
- pečené olivy a čerstvě naplněné láhve olivového oleje,
- vejce *à la gazda*, tedy v úpravě podle preferencí pána domu,
- ohřátý hrnec toho, co bylo včera k obědu či k večeři,
- košíky sušených fíků, bonbónů a čokolády,
- chléb, máslo a šípkovou marmeládu,
- ovoce podle sezóny,
- kávu,
- alespoň půllitránek červeného vína na strávníka.

Marenda je obklopena vousatými rybáři, piráty, výřečnými hospodyněmi a dětmi. Všichni se cpou, hlučí, olizují si prsty a mým příchodem se naštěstí nedají vyrušit. Kdosi mi nabídne židli a vlepí první denní rozkaz – *samo ti sjedi i jedi.* Posaď se a jez! Jakže se jmenuješ? A pokračuje se v trachtaci. Lidé přicházejí a odcházejí. Stavili se na cestě z rybolovu nebo si chtěli jenom dát pár deci, než vyrazí do vinohradu.

„Moře je ještě studený, nezbývá než *okupat se iznutra* – vykoupat se zevnitř!“ haleká rozlehlý muž, kterého odhaduji na Baldova otce. Odhaduji správně. Pán domu Ante Antunovič si mě změří a vyhodnotí mě jako neškodnou turistku. Já jeho vyhodnotím jako bodrého, dominantního a lehce poťouchlého člověka, se kterým není radno dostat se do křížku.

Jadranka přede mě postaví talíř. „Co si dáš?“

„Já… děkuju. Před chvílí jsem snídala.“

„To my všichni!“ houkne chlápek s potrhanou plátěnou čepicí na hlavě.

Baldo zašeptá: „To nemůžeš. Vezmi si alespoň něco – nemusíš dojíst, ale nalož si na talíř. Máma by se urazila.“

„Ty jsi Baldova *cura*?“ zeptá se holčička, která sedí naproti mně a potýká se s ohromným talířem špaget.

„No jasně,“ odpoví Baldo. „Je to moje *cura*.“

Stůl ztichne. Čekám, že se zaměří na mě, ale zaměří se na můj talíř. Baldova *cura*, ať už to znamená cokoli, musí mít

především dvě přednosti: apetyt a splávek. Zatímco na mém talíři je jeden plátek sýra a tři pečené olivy.

Jeden z pirátů mi naservíruje obrovský kus masa. „Musíš přibrat alespoň pět kilo, holka. Před oltářem bys vedle Balda vypadala jako tintítko. *Vidi koliki je!* – Jen se podívej, jakej je ho kus!“

Vystřízlivím do neodbytné dalmatské pohostinnosti. Vím, že nemá smysl někomu vysvětlovat, že zkrátka nemám hlad. Nejí se, když máš hlad – jí se, když je na stole. A na stole je pořád. Zvedne se mi žaludek. Kdybych mohla, tak vypadnu – koupat se, hledět na moře, číst knihy, jezdit kabrioletem po Pelješaci, zkrátka nebýt utlačovaným hostem na shromáždění vtíravého bratrství jídla.

Zmínka o oltáři v každém případě vyvrátí moje pochybnosti ohledně významu slova *cura*. Ať je to cokoli, *couru* snad můžu vyloučit. Hodinu nebo dvě to tady přežiju a pak zavolám Ivě, že spása jídlem nevyšla a jestli by mě nepřijela zachránit ona.

•

Pokud je celý dům nejkrásnějším domem v nejkrásnější vesnici, pak Baldo Antunovič má pokoj s tím nejkrásnějším výhledem. Sedíme na terase, popíjíme a kocháme se.